

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Alcoholismul.

Sibiu, 11 Decemvrie n.

Domnul deputat naționalist român Vasile Goldiș a avut Sâmbătă o zi norocoasă în dieta țării. Luând cuvântul în discuția asupra bugetului ministrului de culte și instrucțiune publică, a rostit o vorbire, care, contrar obiceiului, a fost ascultată cu încordată atențiune, a fost aprobată din toate părțile, iar oratorul a fost la fine făcitat de cei mai de frunte colegi ai sei din tabăra maghiară. Insuși ministrul de resort, contele Apponyi, s'a sculat și a răspuns imediat deputatului Goldiș, recunoscând, că toate cele spuse de dânsul sunt, corecte și adevărate, că promițând, că va face tot ce-i stă în putință pentru îndreptarea răului, pe care domnul deputat Goldiș îl zugrăvise în fața dietei în colorile cele mai înduioșătoare.

A vorbit adevărat despre alcoholism, despre înspăimântătoarea lătre a acestor beșevi, care se resimte în urmările ei și în a treia generațiune, și despre necesitatea de a se lua și din partea guvernului măsurile necesare pentru combaterea ei, nu numai din partea bisericii, care și până acuma și-a făcut datorința în privința aceasta. A fost deci o temă de interes pentru toți, cunoscută de toți, mai bine însă de domnul deputat Goldiș, care a făcut din ea obiect de studiu amănunțit, căutând să străbată până în cele mai adânci taine ale acestui morbo social, care reclamă de mai serioasă tratare și vindecare decât până acuma.

Vorbirea deputatului Goldiș a fost deci un studiu frumos al savantului, care cunoaște chestia în care vorbește până în cele mai mici amănunte, a fost o conferință academică, plină de argumente, cari nu pot fi resturnate ori tăgăduite, și scutită de orice fraze goale, menite numai să zăpăcească și se seducă lumea.

Domnul deputat Goldiș a constatat întâu faptul cunoscut de toți, că la noi, în Ungaria, se bea mai mult ca ori unde în alte țări. Beau cei mari, și beau și cei mici, copiii. La noi bea oamenii „dacă sunt flămânzi, pentruca să nu simtă foame, beau când s'au săturat, ca să mistuie bine, beau când le vine somnul, pentruca să nu doarmă, iar când nu pot dormi, beau ca să le vină somnul, beau când e frig, pentruca să se încălzească, iar când e cald, beau să se recorească, beau când sunt sănătoși, ca să nu se bolnăvească, și beau când sunt bolnavi, ca să se facă sănătoși. Beau la botz, beau la nuntă, beau la pomană. Beau când să veselesc și beau când sunt triști”. Beau și beau!.

A arătat apoi domnul deputat Goldiș cum e în alte țări, și ce s'a făcut în alte țări pentru combaterea acestui mare rău, unde școala, statul și societatea au lucrat și lucră mână în mână, pentru a împedea lătrărea morbului. A indicat în urmărea celor pe care s'ar putea ajuta la bun rezultat și în patria noastră. Măsuri enegice sunt de luat în contra cărcimarilor, — concludem dnul

Goldiș, — cari ar trebui să fie obligați prin lege să țină cărcimele închise de Sâmbătă seara până Luni dimineața, vremea în care muncitorii nu au de lucru, și stau prin cărcime. Copiii să fie opriți de a umbla la cărcimă. Părinții cari îi duc pe la cărcime să fie aspru pedepsiți, asemenea și ceice dau beutură copiilor. Cu un cuvânt, să se reducă consumarea beuturilor alcoolice!

Un recept bun și ușor de aplicat ori unde în altă țeară, numai la noi — nu. La noi consumarea alcoolului e așa zicând o necesitate de stat. Partea cea mai mare a dărilor noastre o formează darea după consumarea beuturilor alcoolice. În măsura în care se reduce consumarea, scade deci și darea și rămân neacoperite trebuințele de stat. E cam curios, dar e așa, că

la noi statul, prin interesele sale financiare, silește cetățenii să se închine alcoholismului, în loc să-i îndemne să se ferească de el. Aici trebuie ajutat deci, în prima linie. Mai vine apoi justiția noastră, care încă e pusă pe partea alcoholismului. Criminalul n'are decât să se apere cu aceea, că în momentul săvârșirii crimei a fost beat, și judecătoria îi consideră faptul acesta de motiv atenuant la croirea pedepsei, în loc de a considera și beția însăși de crimă, ori delict. S'ar cere deci un plan mare pentru stărpirea răului de care s'a plâns domnul Goldiș, la care mulți ar trebui se lucre, și până-l compun, dar mai ales până-l eșecută. La noi însă sunt astfel stăruirile de lucruri, că pentru aștepțarea planului s'ar mai afla poate oameni, pentru eșecutarea lui însă — ba. Pentrucă atunci ce s'ar alege din cele mai „patriotice” elemente din statul nostru, din Evreii, cari din vinderea alcoolului trăiesc și se — învâdulesc? Epatul rămâne însă, — că domnul deputat Goldiș a pus degetul pe o țrană gravă socială, cu a cărei vindecare cei chemați mai mai curând ori mai târziu vor trebui să se ocupe.

„Politica maghiară din trecut și prezent”. Sub titlul acesta a publicat contele Iosif Mailáth un articol într'o mare revistă engleză, ajungând în el la conclusia următoare: „Noi, Maghiarii, cari ne aflăm în mijlocul națiunilor, fără rudenii, și stăm icuți între popoare, fără a avea astăzi amici; noi, cari în loc de a ne sprijini reciproc, ne prindem unii pe alții de gât: vom fi numai atunci în stare să ne mântuim rassa de perire și statul de definitivă apunere, dacă de o parte ne schimbăm politica de naționalități și dăm naționalităților a ceea ce le compete, căutând în același timp să sufoăm fărâșele, creșterea în încercare, menită să amenințe unitatea statului ungar și să-i vateme demnitatea, iar de altă parte aducem în ordine, în buna înțelegere cu Regele nostru, și pe bazele largi ale unei nouă înțelegeri cu el, toate chestiile actuale (militare, economice, politice și de altă natură) încă înaintea de a introduce votul universal la alegeri...”

Dorim și noi, ca schimbarea politicii de naționalități, a cărei necesitate o recunoaște contele Mailáth, se urmeze cât mai curând, dându-se naționalităților aceea ce le compete, lucru care s'ar putea face cu atât mai cu ușurătate, cu cât naționalitățile nemaghiare și-au redus deja la minimumul posibil pretenșiunile.

Psihologia bisericii creștine.

Omul în lupta pentru drepturile universale își alege două căi: apropierea de ființa cea mai înaltă, și apropierea de perfecțiunea sa pe pământ, care constă în mândria sa morală. În aceste două căi se manifestă idealismul omeneșc, care după modul cum e ajuns, deosebește pe om de om, desvâind înaintea ochilor noștri morala omenească.

Țânta lui Cristos fiind desrobirea omenimei și înaintarea ei în idealism, ea a devenit și țânta statului. Biserica e recunoscută de independentă, atât în puterea și spiritul legilor divine, cât și umane. În acest psihic independent s'a născ și s'a desvoltă toate instituțiunile bisericesti.

Statul decade la rangul unui factor, și toate normele, pe cari statul le aduce în urma legăturii sale cu biserica și cu credințioșii ei, sunt numai normele suveranității teritoriale, care constă în principiul firm iuridic, că puterea statului influențează toate persoanele și lucrurile de peticitorul său. Dacă biserica în mod direct ar fi supusă legilor statului, ar deveni egală cu ori-ce persoană morală din dreptul public sau privat.

În acest înțeles, biserica e complexul oamenilor, cari stau sub scutul unei instituțiuni independente, de sine stătătoare.

Biserica de multe ori a trecut cadrele acestui drept și cu energia morală a legilor sale a pătruns mai toate actele dreptului roman privat, așa, încât domnia drepturilor ei în lumea întreagă a ajuns a fi un *utrumque ius*.

Aceasta e cauza certelor medievale între papi și împărați.

Învățăturile lui Luther premenesc omenimea în sudoarea acestor certe. Puterii lumesti i-se susține dreptul de a sta în ajutorul bisericii în caz de necesitate, neștrbindu-se astfel nici una din aceste suveranități. Statul în biserică e „fűrnehmtes Glied”.

Dacă statul aduce o lege ref-ritoare la biserică, legea aceasta să canonizează, conformându-se legilor independente bisericesti. Dreptul complet al bisericii cuprinde în sine: legi canonizate, și legi

FOIȘOARĂ.

Cuvânt de deschidere

rostit la inaugurarea prelegerilor și a șezătorilor literare, în parohia Cristian.

(Urmare).

Învățătura cărții câștigată în școala de toate zilele, — ba nici chiar cea câștigată în școlile teale mari, delo orașe, — nu poate implini toate nevoile unei vieți de om. O temelie pun omului, temelie cetitului și a scrisului. Pe această temelie trebuie încă mult zidit, căci iată ce ne spune un om cuminte: „Educația (invățătura) noastră nu se sfârșește când ieșim din școală; atunci abia începe, și ține cât trăim”. Întreaga viață e îndatorat deci omul să se îndeletnicească după putință și cu învățătura cărții și cu povăța ei de tot felul. Partea cea mai mare însă, în bucuria o' a scăpat de școală, eșunge în anii de după terminarea ei acolo, că nici pe temelie scrisului și a cetitului nu s'a mai potea răzuma cu încrederea recerută, — decum s'o mai înnalțe. Ba mulți dintre cari odată știau bine să ispitească slova cărții, știau bine să mănueze un condei, cu înțrarea în adevărata viață, lăsându-se cu

total răpiți de puterea banului, lăsându-se cu totul coplesii de povara zilei, ajung acolo, că în floarea vieții, la vârsta de 40—50 ani, abia mai slovenesc, abia mai cărtaie peana pe hârtie.

Dar să presupunem o cetire, o scriere lesnicioasă, — totuși, foarte puțin țărani am găsi, cari ei de ei s'a țina pas cu lumea, — căroră să nu le mai trebuiească și altă povăța.

Tatăl cereso s'a îngrijit de această pătură de oameni, creând și pentru ea un anotimp, în care să-i rămâie și ei răgaz spre o îndeletnicire cu mana sufletescă. E anotimpul iernei, cu zile scurte și nopți lungi. Pildei cerești urmând, chemați sunt și părinții pământești a îngriji de acești oameni, făcându-le parte din învățătura, din povăța lor.

Rostul decerilor și al șezătorilor nu poate fi deci altul, decât îndatorirea celor chemați, de a tălmăci celor conduși de ei povăța cărții, de a ispiți învățăturile teluite pe seama lor, de a le ținea și desvoluta interesul spre cetire, — de ai ținea în strânsă legătură cu făurirea legilor, cu iscodirea uneltelor noauă, cu tot ce s'a ține de ei — și-i pentru ei!

Amăsurat modul de traiu, îndatoririlor celor multe ce le are orice muritor, față de Dumnezeu, față de sine, de familia sa, față de deapropoale, față de meșteșugul, de gospodăria ce o poartă, față de so-

cietate, de biserică, de stat, așa și povăța trebuie să fie deosebită și diferită!

Câte nu să cer a ști, și a să cunoaște și de cel mai de rând om. De câtă învățătura, de câtă povăța nu ar și acesta trebuință, spre a fi în putință a da o creștere bună fiilor și fiicelor sale. A așața în inimile lor peatra fundamentală a înțelepciunii, a virtuților creștinești și omenestii, a înfrânerii, blândeții, răbdării, a tăcerii, smereniei, a dragostei etc., precum al feri de cele protivnice, de ale îndărâtniciei, mâniei, lenei, pizmei, răutăței, sumeției, ca astfel bine să se achite de sarcina de părinte, — de datoră, ce o are față de familie, de societate, față de biserică și neam, — de a da acestora, fii buni și fice bune.

Pe lângă sarcina grea de părinte, fiecare are o ocupațiune, învârte un meșteșug, un negoț. Câtă povăța, de să cer, aceste, pentru a fi desvoluta, desăvârși, a le conduce cu tact, a le prefaca cât mai mult în folosul lor.

Câte nu să recer dela un plugar, spre a ajunge a-și purta economia într'un chip cât mai cu minte. A ști, când și cum să-și lucre pământul mai bine, cum să-l prefacă într'unul mai roditor — pe ce vreme să facă arătura, când să arunce sămânța — ca toate săvârșindu-le după povăța cea mai înțeleaptă — toate să-și deie rodul însuși și înmuit! De câtă pricepere nu are lipsă,

pentru a să împăoa și el cu iscodirea vremilor noauă, „a să desbăiera și el de înțelenta noauă, cum au trăit moși de strămoși, voiu trăi și eu și copii mei”. A-și schimba și el vechiul plug în cel nou, fiind acesta din urmă mai bun, istovitoare sapă și se cere în mașina de săpat și secerat, obositorul îmblăciu în mașina de treerat — cari astăzi ne mai numărându-se între nou-tăți, au străbătut și în satele și pe moșiile cele mai mici. Deasemenea e de lipsă o cunoaștere, când și pe ce piață să-și desfacă el mai cu preț rodirile sale.

Să străbatem mai departe. O înversunată luptă pentru om este lupta cu multele greutăți ale vieții — este lupta cu greul zilei. Avem să ne împlinim o sumedenie de datorințe, față de noi înșine, față de biserică, de școală! Cine va putea să țină piept mai cu țarie, mai cu ușurință, cu greutățile cele multe, pe cari vremile mai noauă le pun cu duimul pe umerii slăbănogi ai omului? Care va putea delătura orice greutate, cel bolnav, ori cel sănătos? De sine se spune, că cel sănătos, Grija sănătății noastre este o datorie sfântă. Câte cunoștințe nu ni s'a cer, spre a ști cum să ne-o îngrijim, cum să ne-o păstrăm.

(Va urma).

canonice, aduse în puterea proprie a bisericei. De aceea, la numirea dreptului bisericeii, conform acestor două forme de legi, întâlnim — *ius ecclesiasticum* și *ius canonicum*.

Dreptul ecleziastic e deci urmarea contactului bisericeii cu statul.

Drept canonic în sinul bisericeii creștine totdeauna a existat. În zorii creștinătății însă nu a trebuit să iasă în forma legii, pentru-că lanțul iubirii între oameni și graiul viu al apostolilor a ferecat ori-ce pornire și patimă omenească. Vitregitatea timpurilor încheagă din acest psihic nevăzut legile poruncitoare divine. Alcătuirea legii canonice e împlinirea cuvântului dumnezeiesc.

Pe motivul, că papa dela Roma cu principiul acesta își întărește și edifică omnipotența, spre nefericirea creștinătății, Luther proclamă reformațiunea și la 10 Decembrie 1510 arde pe piața din Wittenberg întreg „corpus iuris canonici”. Răstoarnă deci credința veche, că legile canonice pornesc din cuvântul lui Dumnezeu și reformează lumea în convingerea, că cuvântul lui Dumnezeu cere numai predicarea evangheliei lui Cristos. Legile canonice numai într'atâta sunt divine, întru cât ele sunt valabile în biserica creștină. Puterea primățială a papei e periculoasă creștinătății. Papa nu se poate folosi de cuvântul lui Dumnezeu, în formarea legilor canonice, pentru că acesta conține numai porunci morale, nu și porunci disciplinare. În urmare, biserica în urma propriei puteri legislative formează legi, cari susțin organismul bisericesc. Dreptul canonic emanat din natura bisericeii îl recunoaște Luther în scrisoarea „Von der Deutschen Messe” din 1526: „In dieser Ordnung köunte man die, welche sich nicht christlich hielten, kennen, strafen, bessern, austossen, oder in den Bann thun”.

Ideile acestea radicale ale lui Luther au fost propagate de *Hausmann* și *Kah!*

Autonomia aceasta a bisericeii lui Luther e stîrbită prin pășirea lui *Melachthon*, care prea puțin încredințându-se în puterea bisericeii lutherane, permite o prea mare influență a statului. Astfel e nimită și de *Zwingli* și *Calvin*, cari recunosc formarea legilor canonice, din punctul de vedere al bisericeii catolice și lutherane. Cauza devierilor acestor trei factori dela învățăturile radicale ale lui Luther e poziția politică a Germanilor în diferitele state. În pacea din Vestfalia s'a precizează aceste două ramuri, în cari vedem peluthe-rani, adevărații credincioși ai lui Luther, și pe reformați, lutheranii deviați dela învățăturile cordinale.

Principiul divinității din biserica catolică a rămas și mai departe în biserica orientală, desbinată de aceasta, în mijlocul veacului XI.

Deosebirea psihologică a acestor două biserici reșede în înpejurarea, că biserica orientală nici când nu și-a apărut ființa independentă prin spiritul legilor canonice. „Eine Unterscheidung des kirchlichen und staatlichen Gebiets ist in ihrer Rechtsorganisation prinzipiell nie zum Ausdruck gelangt... dupăcum spune *Kohl*.”

Psihologia bisericeii creștine, manifestată în întreaga ei, în atâtea direcții, totuși ne arată adevărul comun al lui Cristos, care culminează în lupta omului spre perfecție.

Scopul ei e deci — perfecția!

V. David.

Din despărț. „Asociațiunii”.

Convocare.

Adunarea extraordinară a despărțământului XXIX. Mediaș, convocată pe ziua de 22 Noembrie a. c. în urma timpului nefavorabil neputându-se ține, îmi iau voie a convoca această adunare din nou pe ziua de 4 v. 17 nou Decembrie a. c. înainte de ameză orele 11 și jum., în localul nr. 11 dela hotel „Schützen”, la care adunare invit pe toți membrii despărțământului, inteligența română din Mediaș și cerc, precum și pe fiecare iubitor și doritor de literatură și cultura poporului român.

Program:

1. Cuvânt de deschidere.
2. Constituirea biroului.
3. Constatarea numărului și a listei membrilor actuali și a celor cari se vor înscrie.
4. Alegerea comitetului cercual.
5. Eventuale propuneri și încheierea ședinței.

Mediaș, 8 Decembrie 1908.

Dr. Dionisie Roman
advocat.

Din protopresbiterate.

Starea parohiilor în tractul Mediașului.

Preotul *George Iacob* din Buzd a prezentat conferenței preoțești din urmă a tractului Mediaș următorul raport despre activitatea preoților din acest tract:

„Însărcinat fiind cu cenzurarea rapoartelor despre mersul afacerilor bisericești în singuraticile parohii și rezultatul aplicării în praxă a cunoștințelor câștigate și indigitărilor date în conferențele noastre preoțești, înaintate din partea onorat frăștilor voastre la preaon. oficiu protopresbiteral, după făcuta cenzurare, pe baza celor cuprinse în aceste rapoarte, îmi iau voie a prezenta onoratei conferențe preoțești următorul

Raport general.

S'au înaintat rapoarte dela 19 preoți, și anume: dela 1. Toma Stanciu, 2. Zacheiu Sas, 3. Vasile Isailă, 4. Sever Chețian, 5. Iacob Terchilă, 6' Dionisiu Filimon, 7. Nicolae Andreiu, 8. Ioan Dragoles, 9. Emanuil Fleșeriu, 10. Teofil Holerga, 11. Ioan Dordea, 12. Augustin Istrate, 13. Ioan Fodorean, 14. Dionisiu Chendi, 15. Valeriu Scutea, 16. Ioan Troancă, 17. Ioan Marian, 18. Nicolae Rusu și 19. Ilie Tărchiță.

Înaintarea acestor rapoarte e dispusă prin cerculariul Preavener. Consistoriu arhidiecezan din 14 Aprilie 1903 Nr. 2142 Bis. Preoții susnumiți au satisfăcut și în anul acesta îndatoririi din acest cerculariu, înaintând rapoartele prescise. Unele din aceste rapoarte sunt mai lungi și mai detaliate, altele mai scurte și mai generale. Ele variază într-o măsură. Fiecare preot însă s'a silit a arăta, atât rezultatele obținute prin activitatea sa, cât și impedimentele, cari au zădărnicit realizarea rezultatelor dorite.

Cu plăcere constat, că chiar în toate parohiile noastre tractuale preoții au lucrat și lucra, nu numai cu mai mult zel și interes, ci și cu mai mult succes la promovarea intereselor parohiale, ca înainte de introducerea conferențelor noastre. Și e și natural aceasta, căci de și poate vor fi și de aceia, cari nu dau încă nici acum destulă însemnată a acestor conferențe, (aceasta e la adresa aceluia, cari nu prea participă la conferențe) nu se poate nega, că noi în aceste conferențe câștigăm foarte multe cunoștințe și primim îndemn spre tot mai multă și mai intensivă muncă. Să practicăm între noi o emulațiune chiar. E mare deosebire între preotul de ezi și între cel înainte de introducerea conferențelor. Cumea în urma activității preoțești noastre, mișcată prin conferențe, special tractul nostru a înaintat considerabil, e dovadă și cerculariul Preav. Consistor arhidiecezan din 8/21 Iulie a. c. Nr. 5230 Bis. în care cerculariul protopresbiteratului Mediașului e pus între cele mai active, la locul al cincilea. Să revin însă la singuraticile rapoarte.

Am citit fiecare raport. L-am cenzurat cu atențiune și l-am aprepțat după conținut. În firma credință deci, că cele espuse în aceste rapoarte conțin sfântul adevăr, am constatat, că parohiile noastre au înaintat și înaintează pe teren religios-moral, cât și pe cel economic și administrativ.

S'a raportat anume, că oamenii sunt evlavioși, cercetează biserica, să mărturisesc și cuminecă, că trăesc în bunăînțelegere între sine și respectează pe conducătorii lor, sunt muncitori și chivernisitori, că aduc pentru instituțiunile noastre sfinte, bisericești și școlă, relativ destul de multe și mari jertfe. S'a raportat, că s'au înființat fonduri de bani și de bucate, s'au înființat reuniuni de femei pentru înfrumusețarea bisericilor, că tinerimea s'a organizat și să dedă cu disciplina, etc., tot lucruri, cari fără inițiativa și concursul preotului nu s'ar fi putut realiza. S'a raportat, că unele întreprinderi sunt în curs și s'a spus, că unde de prezent nu este speranță de a se înființa fonduri, chestiunea nu se va pierde din vedere și la ocaziuni binevenite se va încerca înființarea lor.

Te însuflețești, când într'un raport vezi, că preotul respectiv e înduioșat până la lacrimi de satisfacție, văzânduși realizat visul, de ași vedea biserica renovată și pictată de nou, când vezi că nu știe cum să-și arete mulțămirea cătră șeful tractual, care i-a ridicat sărbătoarea sfântirii prin prezența sa. Un moment așa de însemnat acesta pentru preotul respectiv, înca în fericirea sa uită, că el a răvârșit și alte multe lucruri folositoare parohiei sale, și raportul său e concentrat aproape numai în actul, care-l face fericit.

Un alt raport frumos și lung conține momente, cari trebuiesc eternizate în condica parohială, și cred că respectivul preot nici nu va întrelăsa aceasta.

Nu s'a ascuns nici contrariul. S'a raportat, că mai sunt încă și scăderi multe de delăturat, precum: lux, alcoolism, concubinate și alte vițiuni, cari sunt în detrimentul poporului și al bisericeii noastre, că în unele comune pân'acum nu s'a putut face tot ce ar fi trebuit să se facă, și preoții respectivi au și arătat cauzele, din cari nu s'au putut ajunge rezultatele dorite.

Un moment însemnat, când un frate ne spune, cât de mult a stăruit în parohia sa, ca să înduplece pe oameni așa da prunci la meserii și deși până acum a obținut puțin rezultat, nu a slăbit și nu va slăbi în stăruințele sale în această direcțiune.

Spune aproape fiecare frate, că a jertfit și jertfește mult pentru înaintarea parohiei sale și conclud, că fără jertfe și abnegațiune nu se poate ajunge la nimic.

În urma acestora constat deci, că înaintarea rapoartelor acestora an de an la conferență e o necesitate indispensabilă și că preotul, care ar încerca a se subtrage dela aceasta îndatorire merită, ca fără cruțare să fie tras la răspundere. Aceste rapoarte, la aparență neînsemnate, sunt un motor, care mișcă la o activitate tot mai intensivă, activitatea apoi produce înaintare, ear înaintarea ne aduce nouă satisfacție, credincioșilor mari foloase, iar superiorilor mulțămire.

Sunt de părere, că frații preoți, cari au întrelăsat facerea și înaintarea rapoartelor, n'au făcut-o aceasta din comoditate, ori din cauza, că nu ar fi lucrut nimic în parohiile lor, ci poate că le-au ținut de superflue, în credință, că ce e realizat în parohiile lor, realizat rămâne, ori raportează ori ba. Eu sunt însă de altă credință. Drept că ce e realizat rămâne, nu numai realizat, dar și spre lauda respectivului preot, ori raportează, ori ba. Sunt însă lucruri, despre cari dacă nu ar trebui să raportăm, ar rămânea neîndeplinite, pe când dacă știm că suntem sub răspundabilitate, datori a raporta, ne dăm silința, ne încordăm puterile, facem studii chiar, ca să le arătăm în rapoartele noastre împlinite. Sunt apoi îndatoriri, cari dacă nu vor obveni în rapoartele noastre, în realitate săvârșite, atregem nu numai desaprobaria superiorilor nostri, ci poate în multe cazuri odiul parohienilor nostri.

Cred că nu supăr pe nimenea deci, când îmi iau voie a susține, că acestea rapoarte, făcându-se an de an, au să se facă și după un sistem oarecare, să fie adecă dat un îndreptar hotărât, cum să se facă ele și ce anume să conțină? Drept aceea, îndrăznesc a-mi spune părerea, pe care rog pe frații preoți a mi-o completa, eventual a o înlocui cu alta mai corăspunzătoare.

Rapoartele noastre au să conțină întreaga noastră activitate, dela o conferență până la ceaaltă. Special să conțină: activitatea dezvoltată pe teren religios-moral și rezultatele obținute pe acest teren. Să arătăm de câte ori am predicat în biserica, în câte cazuri predici de ale noastre, și în câte cazuri de alți autori, ce vițiuni anume am combătut și ce virtuți am întărit? Ne pregătim conștientios la predicile ocazionale și incidentale? Participăm regulat în toată Dumneea și sărbătorile la utrenie și vecernie, ori ne mărginim numai pe lângă slujirea sf. liturghii? Purțăm grije, ca cântările bisericești să se execute corect, frumos și atrăgător? Înființat-am cu tinerimea coruri bisericești? Cu catichizația tinerimei ce rezultate am ajuns și ce greutăți am întâmpinat?

Apoi introdus-am condica parohială și însemnăm în ea regulat? Ce momente mai însemnate am indus în condică? Cu matriculele suntem în ordine? Poartă-se protocol de esibite? Câte acte au intrat, câte s'au rezolvat în timpul cerut, câte nu s'au putut rezolva și din cari cauze? Actele să păstrează cu conștientiozitate și după regulă la arhiv, așa încât ori când să se poată ușor afla ori-ce act? Câte ședințe s'au ținut cu comitetul și sinodul parohial și ce hotărâri mai momentuoase s'au adus, și se poartă regulat protocoalele despre aceste ședințe? Executatu-s'au hotărârile aduse?

Răpociniile înaintate-s'au la timp la locurile competente? Parohia în partea materială a făcut progres, regres ori a stagnat? Exerocitatu-s'a controlă severă față de epitropie, și care este forma acestei controle? În cele școlare exerocitatu-s'a controla prescristă față de învățător și față de învățământ? Când s'au făcut vizițiunile canonice din partea șefului tractual, arătatu-s'au acestuia, în fața comitetului, lipsele bisericești școlare, ca să poată provoca pe membrii comitetului a-și împlini sub răspundabilitate datorințele lor și eventual să-i admonieze pentru neglijență?

Mai pot obveni și alte momente însemnate speciale, pentru una sau altă parohie, și acestea se induc asemenea în raport.

Rapoartele conform cercularului din 14 Aprilie 1903 Nr. 2142 Bis. pct. 2 să fie înaintate din vreme oficiului protopresbiteral, ca să fie timp de ajuns pentru cenzurarea lor, ca apoi pentru delăturarea greutăților să se facă propuneri, cari să se deșbat în conferență.

Acestea ar fi, onorați frați, după părerea mea, a se induce în rapoarte. Ca să le poți induce însă ca săvârșite, trebuie să combinăm și starea noastră materială, dotația noastră, care e mai mică aproape la toți ca a învățătorilor, cari au mai puțină cualificațiune decât noi și căroră trebuie să le fim superiori. Nu se poate trece cu vederea, că activitate pe deplin rodnică numai acela poate desvolta, care barem în parte, prin o dotație corăspunzătoare, e scutit de grijile, că cum să-și susțină familia și să-și crească copiii, amăsurat poziții sociale ce ocupă. Să ne conzultăm deci, pe ce cale am putea micșora lupta noastră pentru existență, mai ales acum, când am dovedit, că în mijlocul luptelor pentru existența noastră și a familiilor noastre am fost în stare a produce rezultate însemnate.

Ce servicii ar face preotul român bisericeii sale și prin urmare și statului, dacă el ar fi mai bine dotat, se poate vedea din rezultatele obținute, căci preotul român nu lucră numai cu mintea, ci el lucră și cu inima, și aceasta e cel ridică pe el, nu numai în fața bisericeii sale, ci și în fața străinilor.

Buzd, 6 Noembrie 1908.

Georgiu Iacob
paroh.

Expozițiunile „Reuniunii rom. agricole sibiene”.

Activitatea binefăcătoare a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu” e cunoscută în cele mai largi cercuri. Înființată înainte cu 20 ani, ea a îmbrățișat dela începutul activității sale aproape toți ramii economici. În acest timp, ca puțină alte așezăminte ale noastre, ea a cutriat în lungul și latul comitatului Sibiiu, aproape toate comunele noastre mai de samă, și mai că nu e comună, în care să nu fi lăsat după sine lucrări folositoare și dăinuitoare. Cred a fi de folos să ne dăm sama despre ce și cum să lucrează la acest așezământ, mai ales acum, când chestiunile economice par a preocupa mai mult ca ori când pe o samă din ai nostri. Dintre lucrările mai de căpetenie ale Reuniunii noastre să remarcă expozițiunile diferite și sistematice, ce ea le aranjează an de an.

Bine organizate și înțelepțește conduse, expozițiunile Reuniunii noastre au avut în totdeauna bună reușită. Economii nostri întimpină pornirile bune ale cărmacilor Reuniunii cu multă încredere și cu multă bunăvoință. Acestea odată câștigate, nu vor lipsi nici roadele indispensabile, roade ce au de scop bunăstarea și înflorirea economului nostru.

Pentru nobilitarea rassei vitelor de prăsilă, ea a aranjat 18 expoziții de vite de prăsilă împreunate cu premii în bani. Acestea 18 expoziții s'au ținut în anul 1890 în Rășinari, în 1891 în Tilișca, în 1892 în Avrig, în 1893 în Pianul rom., în 1894 în Saliste, în 1895 în Apoldul rom., în 1896 în Fofeldea, în 1897 în Boița, în 1898 în Sebeșul săs., în 1899 în Sibiiu, în 1900 în Mercurea, în 1901 în Ilimbav, în 1903 în Racovița, în 1904 în Răhau, în 1905 în Veștem, în 1906 în Săsciori, în 1907 în Săcădate și în 1908 în Șura mare. La aceste expoziții s'au împărțit în total 3886 cor. premii în bani.

Pentru a promova cultura pe scară mai întinsă a poamelor de soiu ales și mai căutate pentru marea comerț, ea a aranjat până acum 5 mari expoziții de poame, struguri și derivatele lor, și anume, în 1894 în frunțașă comună Saliste, în 1898 în opidul Sebeșul săsesc, în 1899 în orașul Sibiiu, în 1905 în opidul Mercurea și în 1908 în frunțașă comună Avrig. La asemenea expoziții, pe lângă discursurile instructive, ce să țin despre cultura poamelor, să împart premii în bani și diplome de recunoștință.

Pentru a introduce îmbunătățiri în cultura oilor de rassa, Reuniunea a aranjat în 1903 în frunțașă comună Poiana o expoziție de oi de prăsilă, împreună și ea cu împărțire de premii în bani.

La 1902 Reuniunea în frătasca conc-lucrare cu harnica „Reuniune a sodalilor români din Sibiiu” și la inițiativa acesteia, aranjază prima expoziție cu obiecte din industria de casă (lucrul de mână femeiesc) și din industria profesională (lucrări săvârșite de meseriași). Anul 1902 face epocă în istoria desvoltării industriei noastre de casă. Albumurile Reuniunii de cusături și țesături cu modele originale și albumul litografiat în colorii, pentru cari Reuniunea a adus mari jertfe, vor păstra și răspândi podoabele naționale, datorite înțelepciunii țărâncei noastre.

La 1906, ea face un pas înainte, și își ia de problemă studiarea mai cu temei a referințelor de traiu ale poporului muncitor, chemat a se indeletnici cu toți ramii economici, cari îi asigură bunăstarea și înflorirea. Acest studiu Reuniunea îl face pe calea *expozițiilor de copii*, cari implică în sine cunoașterea locuințelor, apoi alimentația, curățenia, îmbrăcămintea, igiena, și ocupațiunile de tot soiul etc., și cari condiționează puterea de muncă și de viață a economului. Expoziții de copii Reuniunea a aranjat 3, și anume în anul 1906 în comuna Apoldul rom., în 1907 în Ilimbay, iar în toamna anului de față în comuna Poiana. Reasumând, Reuniunea noastră agricolă a aranjat până în prezent 18 expoziții de vite, 1 de oi, 5 de poame, 1 din industria de casă și 3 de copii, sau în total 28 expoziții.

Victor Tordășianu
secretarul Reun.

NOUȚĂȚI.

Dela comitat. Joi în 17 Decembrie n. c. la orele 10 dimineața ține ședință comitetul central electoral al comitatului Sibiu, în sala mică a casei comitatense. Ordinea de zi e următoarea: Comunicarea hotărârilor aduse din partea Curiei regești în chestii de drept electoral. Stabilirea în mod final a listelor electorale pe anul 1909. Alte obiecte ce vor mai intra până la ținerea ședinței.

† **Septimiu Sever Dariu**, fost redactor la „Voința Națională” din București, unul dintre modestii muncitori de dincolo ai condeului, a decedat, în etate de 39 ani.

„**Stefan-cel-Mare**”. Drama dlui B. Șt. Delavrancea, despre care scrisesem și noi, „Stefan-cel-Mare”, a fost cetită în ultima ședință a cercului „Convorbiri Literare” din București, în fața a mai bine de 40 de oameni de literă, cari toți au rămas încântați de frumusețile ei, și de felul cum e prezentat în această lucrare artistică *Stefan-cel-Mare* în ultimele zile ale vieții sale. Se așteaptă, ca direcția teatrului național din București să iee cât mai repede cunoștință despre această creațiune dramatică a domnului Delavrancea și să o reprezente pe scenele teatrului național.

Crăciunul trupelor din Bosnia. În Viena s'a format un comitet de dame din cea mai înaltă societate, în scopul de a aduna bani și daruri pe seama soldaților noștri, cari vor petrece sărbătorile crăciunului în Bosnia și Herțegovina, stând la pândă, ca inimicul să nu-și pună piciorul în aceste țărișoare anexate la monarhia noastră.

Instiintare. Din partea societății de lectură „Andrei Șoguna” a elevilor din „seminarul Andreian” se aduce la cunoștința onoratalui public, că obicinuita ședință festivă nu se va ține anul acesta în 24 Noemvrie, ci în 20 Decemvrie st. v. ziua, în care se împlinește 100 de ani dela nașterea mitropolitului Șaguna.

Conferințele Asociațiunii. Biroul central al Asociațiunii aduce la cunoștința publicului, că taxa de intrare la conferințele ce se țin Dumineca, la orele 6 sara, în sala festivă a Muzeului Asociațiunii, e numai de 20 de fileri de persoană. Pentru studenți intrarea e liberă. Taxele de intrare la seratele muzicale și reprezentațiile teatrale, fiind cheltuelile mai mari, rămân cele stabilite: 50 fileri de persoană, 20 fileri pentru meseriași și studenți.

Pedeapsa de moarte. Camera deputaților din Paris s'a pronunțat cu 330 voturi pentru menținerea și pe mai departe a pedepsei de moarte, contrar dorinței celor 201 de deputați din minoritate, cari erau pentru ștergerea ei, ne mai fiind ea corăspunzătoare spiritului timpului de astăzi.

Starea tifosului în Sibiu. Casurile de tifos se înmulțesc mereu. Până Mercuri au fost 266 casuri anunțate. Pe cele neanunțate nu le știe nimeni.

La fondul „Episcopul Nic. Popea pentru masa învățăcelilor meseriași” au mai dăruit: Ioan Țața, învățcel bărdăș (originar din Săliște), Ilariu Ciungan, învățcel lăcătuș (originar din Gârbova), Traian Popa, învățcel măsar (originar din Baciu), Florian Bala, învățcel lăcătuș (orig. din Ighiel), Petru Suci, învățcel lăcătuș (orig. din Iliș), Ioan Roman, paroh în Tălmăcel, fiecare câte 1 cor. și Vic. Tordășianu, as. consist. 10 bani.

Medicul Alexici din Panciova, care a fost arestat pentru tradare de patrie (rostise la o nuntă un toast în favorul Sărbilor) nu a fost pus în libertate nici pe cauțiunea oferită în sumă de 20.000 cor. Atât senatul de acasă al tribunalului din Timișoara, cât și tabla regească de acolo, au validat arestarea și i-au respins rugarea de a fi pus în libertate.

Al 139-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu” a solvit ajutorul statutar după răposatul membru Iosif Rempold, fost expres.

Acesta este al 139-lea cas de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

Studenți eliminați. Scriu ziarele maghiare, că din gimnaziul unguresc de stat din Elisabetopol (Ibașfaleu) au fost eliminați cinci studenți români, din motivul, că și-au petrecut într-o sară la olaltă și mergând acasă au insultat pe un trecător, căruia iau adresat vorbe injurătoare la adresa Ungurilor. Poliția le-a făcut proces pentru scandal, și i-a pedepsit cu câte trei zile arest, iar direcțiunea gimnaziului i-a dat afară din școală. Ministrul de culte și instrucție publică a aprobat escluderea lor din școală.

Catastrofă. Nu de parte de Praga, capitala Boemiei, în apropierea nemijlocită a unei fabrici de bere, un băiat de 9 ani se dădea pe ghița unui lac. Ghița însă nu era destul de tare, și la un moment dat s'a spart, iar băiatul a căzut în lac. O sora a lui, de 12 ani, văzând primejdia, a sărit întru ajutorul băiatului, dar s'a spart și sub ea ghița și a căzut și ea în lac. A alergat acum o altă soră mai mare, de 15 ani, ca să i scape pe amândoi, dar în curând a dispărut și ea sub ghiță. După o căutare de două ore au fost scoase de sub ghiță cadavrele tuturor, între sfâșietoarele strigăte de durere ale părinților.

E interesant anunțul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă și-a câștigat un renume bun prin solvirea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici, cât și în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunțului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Nu crede că un rău trece dela sine. Dacă ești bolnav trebuie să cauți momentan ajutor, căci o boală neglijată e un rău dublu. Tusă, durere de piept, bale, lipsă de apetit, răgușală, asudarea nocturnă, slăbiciunea, adesea premerg boalelor grele. De se arată asemenea simptome nu întârzia, ci comandă sirupul de miere de teiu alui Örkény, care împiedecă tusa și scuiparea de sânge, desface perfect flegma, delătură asudatul nocturn, îmbunătățește apetitul, mărește greutatea corpului, ușurează răsufliarea, delătură insomnia și împiedecă lățirea unei boale mai grele. Dacă comanzi o sticlă de probă cu cor. 3, sau o sticlă mare cu cor. 5, adresează epistola sau mandatul poștal la Farmacia apotecarului în Budapesta, Iosefsring 64. Depot 90.

PARTEA LITERARĂ.

Ce păreri au unii bărbați celebri despre sfânta scriptură?

după Piltz, trad. de Dr. I. Dobre.
(Urmare.)

Tot așa de puțin, ca dela Napoleon, am putea să așteptăm dela sarcasticul *Heinrich Heine* (1799—1856) venerațiune pentru sfânta scriptură. Și totuși posedem dela el chiar cuvinte însuflețite despre aceea. În prefața ediției a II-a a tractatului „La istoria Religiei și Filosofiei în Germania”, scrie astfel:

„M'am exprimat deja în cartea mea de mai înainte, în „Romancero” asupra schimbării, ce s'a produs în sufletul meu cu privire la lucrurile dumnezeiești. — Eu am să mulțămesc luminarea mea simplu lecturii unei cărți. A unei singure cărți? Da, și aceea e o carte veche, nemăestrită, modestă ca natura și firească ca aceea, o carte care ni-se înfățișează într'un esterior de toate zilele, fără pretenții, ca soarele ce ne încălzește, ca pâinea ce ne hrănește, o carte, care cu atâta bunăstare ne binecuvântă, cu atâta nădejde ne privește, întocmai ca o bunică, care ceștește zilnic în carte, cu buze tremurătoare și cu ochelarii pe nas. Și cartea aceasta se mai cheamă pe scurt cartea „Biblia”. Cu drept se mai numește ea și sfânta scriptură. Celce a perdut pe Dumnezeu, îl poate iarăși găsi în cartea aceasta, iar celce nu l-a cunoscut nici odată, va simți adânc în inima lui suferăa cuvântului lui Dumnezeu, Jidovii, cari știu aprecia giuvae-

rele, bine au știut ce fac, când cu arderea templului al II-lea și-au lăsat vasele pentru jertfă, de aur și argint, feșnicile și candelarele, chiar și encolpionul arhierului, cu multe petrii prețioase, și numai sfânta scriptură o mântuiră. Aceasta le-a fost adevăratul tesaur al templului și mulțamită Domnului, — nu a ajans pradă focului.”

„Redeșteptarea simțului meu religios am s'o mulțămesc numai acelei cărți sfinte, care pentru mine a fost în aceeași măsură isvor de mântuire, ca și obiectul celei mai pioase admirațiuni. Curios! Dupăce am pribegit toată viața prin salele de dans ale filosofiei, m'am dat la toate orgiile spiritului, am cochetat cu toate sistemele posibile, fără a fi fost mulțamit, — acum fără de veste am ajuns la același punct de mâncare, pe care stă și unchiul Tom, la al sfintei scripturi. Ce umilire! Cu toată știința mea n'am ajuns mai departe, ca un sârman, neștiutor negru, care abia a învățat se silabizeze.”

Tot asemenea și cunoscutul pictor *Ludwig Richter* (1803—1884), de altcum un catolic, a fost în tinerețe necredincios, sau probabil indiferent, mai târziu totuși deveni un credincios cinstitor al sfintei scripturi.

La 5 Ianuarie scrie el în carnetul seu următoarele: „Singura mea carte este acum biblia și cred, că o înțeleg. De când mi-a deșteptat sfânta scriptură și rugăciunea ferbinte credința, sunt într'adevăr fericit. Abia acum încep se trăesc, dupăce am aflat calea cea solidă, singură adevărată a vieții.”

E foarte interesantă descrierea impresiei, ce a produs-o asupra lui biblia, când a cetit mai întâiu ceva din ea. Când era pe drum către Roma, încă de dimineață, când se afla numai pe la Zillertal, a început se cadă o ploaie torențială, care-l sili să se adăpostească într'o ospătărie. Ca să-i treacă timpul, rugă pe soția ospătarului să-i dea ceva de cetit. Iată cum enarează însuși: „De trecere de vreme lui cartea ce esteriorul cel mai prezentabil dintre atâtea vechituri și cetii: Carte pentru spovedanie și cuminecătura de Iaspis, în Dresda, librăria Arnold. Notița asta din urmă mi-a plăcut mult. Ea era pentru mine o salutare din orașul natal, iubit, ba chiar din casa distinsului bărbat, prin a cărui bunăstare ajunsei eu pe aici. Resfoind mai departe, dădui de cuvântările de despărțire ale lui Isus, din evangelia lui Ioan. Am rămas surprins, uimit, când am găsit asemenea vorbiri și sentințe de ale lui Christos, căci eu nu mai avusesem nici odată o biblie în mână”. Citează apoi ce a cetit într'ansă și continuă astfel:

„Cuvinte admirabile! Un glas dintr'o lume superioară, ce m'atingea cu putere și straniu și totuși nu i am putut pricepe înțelesul, măcar că sunau așa de clar și de simplu cuvintele. Eram într'o neliniște curioasă, era ca în poesia „biserica perdută” de Uhland, glasul tainic de clopot în pădure. Ei reda un lin echou în lanțul meu, dar nu știam de unde vine și ce voește.”

Da, cuvântul lui Dumnezeu nu se întoarce deșert înapoi!

Chiar un reprezentant al raționalismului modern francez, *Alb. Reville*, termină un articol în „*Revue des deux mondes*” cu frumoasele cuvinte: „Biblia rămâne ceace este monumental neperitor al originii noastre religioase, și cea mai bună hrană a evlaviei noastre contemplative. Din ea a răsărit în cea mai mare parte concepția modernă despre lume. Nici când n'a fost biblia obiect al unei critice așa de amănunțite și de cutezate, ca în zilele noastre, și totuși nici odată n'a avut ea influență mai mare și o răspândire mai vie ca acum. E tradusă în mai mult de 135 de limbi (N. B. în 1864) și ca odini oară la Goții din Ulfila, a creat ea la mai multe popoare alfabetul, arta cetitului și a scrisului.”

Același amintește în tractatul seu și următoarea întâmplare: Într'o adunare de bărbați serioși puse cineva odată întrebarea, ce carte ar avea se alegă un om condamnat la temniță pe viață, căruia i-s'ar îngădui să-și ia cu sine o singură carte în celula sa? Erau de față catolici, protestanți, filosofi, ba chiar și materialisti la acea adunare. Toți însă fură de acord, că alegerea ar putea cădea numai asupra bibliei.

Chiar dacă istorisirea aceasta pentru care Reville nu produce nici un document adevărat nu s'ar fi întâmplat în realitate, un lucru însă stă, că bărbatul acesta, ce se găsea pe un punct de credință foarte liberal, întrețese prin espunerile sale o dovadă de tot prețioasă, că biblia imprimă efectul ei, în fiecare, care se ocupă serios cu ea.

Tot în chipul acesta s'a exprimat și cunoscutul romancier englez *Walter Scott*, despre care se povestește, că aflându-se

pe patul morții a rugat pe ginerele seu să-i cetească ceva din carte. Întrebându-l acesta: „din care carte?” a răspuns marele poet, care însuși scrisese multime de cărți admirabile și cetise bibliotecă întregi: „Esistă numai o singură carte, sf. scriptură”.

(Va urma.)

Cărți și reviste.

Sadoveanu în nemțește. În biblioteca universală a lui *Reklam* din Lipsca a apărut sub numărul 1044 broșura: „*Mihail Sadoveanu, Ein Liebeslied und andere Erzählungen*. Autorisierte Übersetzung aus dem Romanischen, von *Eleonora Borcia*. Mit einer Vorrede von Professor *Gustav Weigand*”. Dșoara *Borcia* a făcut bun serviciu literaturii române, făcând cunoscută o părțică din ea și marelui public cetitor german. Cât pentru valoarea *traduceri*, competentul ziar „*Sieb. Deutsches Tagblatt*” din Sibiu se pronunță asupra ei în numărul dela 8 Dec. c. în următorul chip: „In cunoscuta bibliotecă universală a lui *Reklam* a apărut de curând un mic volum, cuprinzând povestiri ale modernului scriitor român *Mihail Sadoveanu*. Traducerea este dată de dșoara *Eleon. Borcia*, o damă tină din societatea română sibiiană, care prin anii trecuți a publicat ocașional și în foaia noastră traduceri din românește. Dșoara *Borcia* a reușit să dea novelor lui *Sadoveanu* și în traducere farmecul lor original. Special mediul românesc, traducătoarea, care posedă o rutină și în mod surprinzător perfect limba germană, l-a păstrat în mod frapant. Prof. *G. Weigand* din Lipsca a provăzut povestirile cu o prefață”. Notăm, că din literatura română au mai apărut în biblioteca universală a lui *Reklam* două broșurele, una cu lucrări de *Caragiale*, traduse de *Ludwig Klein*, altă cu lucrări de *I. Slavici*, traduse de *Leon Schönlfeld*.

Concurs.

Domnul *Dr. Georgiu Simon*, avocat în Aiud, a oferit suma de 100 coroane ca premiu pentru cea mai bună lucrare literară, care ar determina cât mai precis modul, cum are să își poarte economul nostru o comptabilitate ușoară, cu deosebită atențiune la împrejurările țărânului nostru de pe teritoriul despărțământului Aiud-Teiuș al „Asociațiunii”, făcându-se posibil, ca în ori și ce timp, să își poată face bilanțul stărei sale materiale, și prin aceea să i se deie îndemn spre dezvoltarea diferiților rami de economie.

Se vor lua în considerare numai lucrările membrilor de pe teritoriul despărțământului Aiud-Teiuș al Aștrei. Lucrările însoțite de un plic, provăzut cu motto operatului, în care plic să fie numele autorului, sunt a se subșterne subscrisului presidiu până în 31 Maiu 1909.

Din ședința comitetului despărțământului Aiud-Teiuș al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută în Aiud, la 13 Noemvrie 1908.

Ioan Maior

Corneliu Crișan

prezident.

not. desp.

Teatru german.

Sâmbătă: *Dollarprinzessin*, opetă nouă.

Răsufliarea Dtră se ușurează

de-a binele deja după luarea primei dose din Emulsiunea lui SCOTT și această ușurare se va mări zilnic.

Aceasta e experiența a miif de oameni în decursul celor 32 ani trecuți.

Emulsiunea lui SCOTT

sporește în mod surprinzător puterile în general. Apetitul și somnul se reîntorc și mistuirea se re-gulează.

1 (270) 3—5

Prețul sticlei originale cor. 2-50.

Se găsește în toate farmaciile.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semn al garanției și experienței lui SCOTT.

Răniri

de tot felul trebuie să se îngrijească pătore
contra necurătenilor

căci prin aceasta și cea mai mică rană se poate prefăce în rană rea și greu vindecabilă. De 40 ani numita alifie muietore: alifie de casă de Praga, e un mijloc de legat demn de încredere. Aceeași apă rănilor, alină aprinderea și durerile, are efect bun și grăbește vindecarea.

Zilnic expediții postale.

1 Dosă 70 bani. Se expediază franco în toate părțile monarhiei Austro-Ungare contra trimiterii prin mandat postal a Cor. 3-16 4 Dose, a Cor. 7—10 Dose.

Toate părțile ambalajului poartă marca legală (343) 2—20 de apărare.

Depot general:

B. FRAGNER, furnizor c. și r.
Farmacia „LA VULTURUL NEGRU”,
Praga, Kleinseite 203, Colțul str. Neruda.
Depozite în farmaciile Austro-Ungariei și la
I. v. Török, Dr. L. Egger și I. Egger, farmaciști în Budapesta.

Nr. 17705/1908

[351] 2—2

Avis de târg timișan.

Târgul de țară la sf. Nicolae dela Timișoara se va ține anul acesta din 17 Decembrie până inclusive 21 Decembrie 1908.

Mânarea în târg a tot felul de animale e permisă de Joi 17 Decembrie dela orele 5 dimineața.

Timișoara, 21 Dec. 1908.

Căpitanatul suprem orașenesc:

Francisc Beé
căpitan suprem.

Nr. 665.

[361] 1—2

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoarești vacante din comunele: Călnic, Oarda-de-sus, Pianul-de-sus și Sibisani, se publică concurs cu termen până la 20 Decembrie a. c.

Pentru fiecare salar 600 cor., cuartir și grădini.

Cuincuenaliile se computează numai dela instituirea definitivă în comuna respectivă. Învățătorii aleși sunt datorți să cânte cu copii în biserică, să cultive grădina școlară de pomări și se instrueze în școala de repetiție, conform dispozițiilor comitetului parohial.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiterial, și înainte de alege să se prezenteze poporului în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări. Sebeș, 25 Noembrie 1908.

Oficiul protopresbiterial al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopop.

Concurs.

Pentru întregirea parohiei Cucerdea secuiască, de clasa a III, în protopresbiteratul Turdei se escrie concurs cu termen de 30 zile computeate dela prima apariție în „Telegraful Român.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainta petițiunile lor instruite conform legilor din vigoare în termenul indicat la subsemnatul oficiu protopresbiterial și pe lângă prealabila încunoștințare protopresbiterală se pot prezenta în comună și la biserică spre a cânta respective oficia și cuvânta.

Turda, la 21 Noembrie 1908.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial concertent.

Iovian Murașianu
protopresb.

[362] 1—3

Nr. 3172/1908 II.

[363] 1—1

Publicațiune.

Pentru procurarea unui plan de clădire și preliminarul de spese corespunzătoriu pentru clădirea unei case orașenești (pretură) se escrie concurs cu termen până la 1 Martie 1909.

Pentru planuri sunt statorite două premii, unul de 1000 cor. altul de 400 coroane. Planurile premiate împreună cu preliminarul de spese trec în posesiunea orașului.

Bazele necesari la compunerea planurilor se pot câștiga dela magistratul orașenesc.

Szászsebeș, la 22 Noem. 1908.

Magistratul orașenesc:

Schöpp
primar.

Streitfeld
protonotar.

Copiii și oamenii cari

TUȘESC

prescriu medicii cu rezultat sigur

THYOMEL SCILLAE

un mijloc ce delătură flegma alină și liniștește tusa convulsivă, ușurează răsuflarea. Sute de medici și au dat deja bune păreri despre surprinzătorul efect al Thyomel Scillae-i la tusa măgărească și a altor specii de tusa convulsivă.

Rog întrebați medicul Dtr.

1 Sticlă Cor. 2-20, franco contra trimiterii prin mandat postal a Cor. 2-90, 3 Sticle a Cor. 7—, 10 Sticle a Cor. 20—.

Fabricare și depot general:
FARMACIA LUI B. FRAGNER
furnizor c. și r.

Praga III. Nr. 203 și la I. v. Török, Dr. L. Egger și I. Egger, farmaciști în Budapesta.

Atenție la numele Preparatorului, fabricantului și a Marcei de apărare.
[345] 2—20

Aviz!

La Pârv Todor în Ternova, comitatul Arad, Nrul. casei 15, se află de vânzare tot felul de

altoi de vițe americane,

se vând și uscați cu rădăcină și fără rădăcină, după dorință. (293) 7—10

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 17 Decembrie

Invitare la participarea Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebuie câștigate!

Câștigurile principale ale acestei loterii cu privilegiu sunt următoarele: Cel mai mare câștig este în cazul cel mai norocos de 600,000 M.

1 Premiu de **300,000** Mărci.

1 „ „ **200,000** „

1 „ „ **60,000** „

1 „ „ **50,000** „

1 „ „ **45,000** „

1 „ „ **40,000** „

1 „ „ **35,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

1 „ „ **30,000** „

Facem atent

pe ori care, când tușește, e răgușit, plin cu bale sau fără apetit, dacă simte o scădere a greutateii corpului, când asudă noaptea, de se simte slăbit și sleit de puteri sau de observă aceste

semne periculoase la vre-nn membru al familiei nu e consult a experimenta cu medicamente ci să comandemomentan **Sirupul de miere de teiu a lui Ör-**

kény, pentru a împiedeca lăfăirea boalei.

Sirupul de miere de teiu a lui Örkeny in-

trece toate alte asemenea mijloace, împiedeca tusa și scuipatul de sânge, des-

face perfect flegma,

imbunătățește apetitul și delătură asudatul obositor de noaptea. A fost distins la

espoziția engleză cu medalia de aur. O sticlă de probă costă 3 Cor., o sticlă mare

5 Cor. și 3 sticle mari 15 Cor. franco prin ramburs sau contra trimiterii banilor

(338) 2—10 înainte. A se comanda dela unicul fabricant:

Farmacia „APOSTOLULUI” a lui Örkeny, Budapesta, Iosefsring 64, Depot 90.

La
apotecarul:

CORNEL DEMETER

în ORĂȘTIE
(SZÁSZVÁROS),

să găsec următoarele:

Preparate medicale,

leacuri de casă, neapărat trebuitoare în fiecare familie:

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cel mai renumiți profesori și medici, și sunt recunoscute de cele mai bune.

Dolicin contra tusei, răgușelei, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catharului, astmei, greutateii de respirat, lungoarei și tusei seci. La copii și copile, contra tusei măgărești, are efect admirabil. „Dolicin”-ul are efect bun asupra apetitului și întărește corpul, iar flegma o disolvează și astfel mai ușor se și rupe. Ferbințele și asudatul de noapte înceată; mărește greutatea corpului și deci contribuie mult la însănătoșire. Prețul 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.

Prav contra durerii de cap. Foarte bun și în cazuri de influență. Prețul 1 coroană.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatizmului, răcelilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin contra morburilor de stomach, precum la lipsa de apetit, mistuirea rea, catharul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, zgârciurile cele mai grele: leac sigur! Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului, numai decât să comande „Laxbonbons” purgativ. Prețul 1 eor:

Kaljodsarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tineretelor, precum la răgușală sifilitică, durere de oase, excese și bube-zgrăbunțe pe față, nas sau orice parte a corpului, — ba chiar și ranele sifilitice, 1 sticlă 2 coroane.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină) 80 fil. **Prav** contra opăritului la copii 60 fil. **Prav** contra asudatului la mâni și picioare, 60 fil. **Unsoare contra rîtelor**, cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil. **Picuri pentru ochi**, are efect sigur în privința conservării și vederii ochilor. Aceasta întărește ochii slăbiți, delăturează roșeața, și celor slabi de vedere le întărește vederea, 70 fil. **Pilule laxativ purgative**, la caz de încuierea scaunului și regularea acestuia, 70 fil. **Demibon**, contra isomiei (la amețeli de cap), și neliniște nervoasă, 6 cor. 20 fil. **Unsoare de casă**, mijloc probat în contra tuturor ranelor, precum sunt bube, umflături, pecingini și alte rane, 1 cor. **Liq de fer**, la copii și la mari, contra anemiei, slabi de sânge, slab de corp — și rămași în desvoltare. Contra palidității la față. Prețul 2 coroane.

Grijiți această listă de prețuri ca la caz de lipsă să aveți adresa corespunzătoare.

Adresați-vă cu încredere la: **Apotecarul A. Cornel Demeter**,
în ORĂȘTIE (Szászváros), lângă bis. ev. ref.

[324] 2—4

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, în-

dată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt re-

comandate (150) 25—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Prețcuranturi ilustrate gratis.

